

Prof. zw. dr hab. Małgorzata Święcicka
Instytut Filologii Polskiej i Kulturoznawstwa
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
w Bydgoszczy

Recenzja

**dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego doktor Adrianny W. Seniów
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego
wszczętym na Wydziale Filologicznym
Uniwersytetu Szczecińskiego**

I. Sylwetka Habilitantki

Dr Adrianna W. Seniów różne obszary swego życia zawodowego związała ze Szczecinem. Jest absolwentką Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego. W 2001 roku uzyskała tytuł zawodowy magistra filologii polskiej na podstawie pracy pt. *Rzeczowniki z przyrostkiem -ość w „Leksykonie łacińsko-polskim” Jana Mączyńskiego a ich losy w polszczyźnie I połowy XX wieku*, napisanej pod kierunkiem profesor Mirosławy Białoskórskiej. Specjalność nauczycielska umożliwiła Habilitantce podjęcie pracy w XIII Liceum Ogólnokształcącym w Szczecinie, z którym związana była od 2000 roku – najpierw jako studentka, potem jako nauczyciel mianowany – do 2009 roku. W tym czasie Habilitantka realizowała z sukcesem (por. laureaci lub finaliści Olimpiady Literatury i Języka Polskiego oraz Olimpiady Filozoficznej) zadania zarówno nauczyciela, jak i kształtowała swoją drogę naukowca, aktywnie współpracując z Zakładem Historii Języka Polskiego. Współpraca naukowa zaowocowała zmianą statusu zawodowego Habilitantki – w 2009 roku została zatrudniona na stanowisku wykładowcy w Zakładzie Wiedzy o Sztuce. Kolejny ważny etap w życiorysie zawodowym dr Adrianny W. Seniów, tj. uzyskanie w 2010 roku, na Wydziale Filologicznym US, stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa na podstawie, przygotowanej pod kierunkiem profesor Mirosławy Białoskórskiej, rozprawy doktorskiej pt. *Językowa kreacja świata kobiet w wybranych powieściach Elizy Orzeszkowej*, przełożył się na stanowisko adiunkta – od 2010 roku w Pracowni Edukacji Polonistycznej i Wiedzy o Kulturze, zaś od 2013 roku do dziś

w Zakładzie Historii Języka Polskiego Instytutu Filologii Polskiej i Kulturoznawstwa. Rok 2013 poświadcza nadto zdobycie kolejnych kwalifikacji zawodowych Habilitantki w rezultacie ukończenia podyplomowych studiów logopedycznych i terapii pedagogicznej (US).

Najważniejsze fakty z życiorysu zawodowego Pani Doktor pozwalają mi już na wstępie stwierdzić, że jest Ona osobą niezwykle pracowitą i ambitną, konsekwentnie realizującą wytyczony cel. Na swojej drodze naukowej miała szczęście spotkać znaną i uznaną badaczkę – profesor Mirosławę Białoskórką – i rozwijać swoje talenty naukowo-badawcze w ukształtowanej dzięki Pani Profesor szczecińskiej szkole językoznawczej. Osoba Mistrzyni nie pozostaje obojętna dla naukowych wyborów i dokonań ucznia, choć najważniejsze jest to, że uczeń dojrzewa naukowo, rozwija się i podąża swoją drogą do naukowej samodzielności, a tak jest w przypadku dr Adrianny W. Seniów.

II. Aktywność naukowa

Dr Adrianna W. Seniów w sumie jest autorką 30 publikacji, 1 artykuł po pozytywnych recenzjach czeka na druk. Przed uzyskaniem stopnia doktora ukazały się 4 artykuły naukowe, do dorobku podoktoratowego należy 26 publikacji, a zatem spełniony jest wymóg istotnego jego powiększenia. Jest to też dorobek zróżnicowany gatunkowo, co dobrze świadczy o umiejętności sięgania przez Habilitantkę po różne formy wypowiedzi naukowej – 2 monografie autorskie, 1 monografia współredagowana, 23 artykuły naukowe, 2 recenzje, 2 artykuły popularnonaukowe. Artykuły naukowe ukazują się w kolejnych tomach czasopisma z listy ministerialnej „Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny”, także w monografiach zbiorowych w takich krajowych ośrodkach akademickich, jak: Warszawa, Kraków, Bydgoszcz, Zielona Góra, Szczecin. Ważne jest też to, że jest to dorobek cytowany; według bazy Web of Science: (4x) monografia *Językowa kreacja świata kobiet w wybranych powieściach Elizy Orzeszkowej* (2011); (2x) artykuł *Pole czerwieni w wierszach Juliana Tuwima* (2013). Indeks Hirscha według bazy WoS wynosi: 2.

1. Ocena monografii wskazanej jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu ustawy

Dr Adrianna W. Seniów jako podstawę do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo wskazuje monografię autorską pt. *Słownictwo psychologiczne we współczesnej polszczyźnie ogólnej*, Uniwersytet

Szczeciński, Rozprawy i Studia T. (MXXXIV) 960, Szczecin 2017, strony 324. Książka wpisuje się w nurt prac językoznawczych poświęconych słownictwu tematycznemu, w którym Habilitantka – jako doświadczony już leksykolog – potrafi wskazać problematykę badawczą oryginalną, dotąd nieopracowaną przez lingwistów. Od razu trzeba zaznaczyć, że dr Adrianna W. Seniów podjęła się realizacji zadania ambitnego, wartościowego merytorycznie i trudnego. Pole leksykalno-semantyczne psychologia w określonym bowiem zakresie stanowi pochodną rozległości i interdyscyplinarności psychologii jako nauki. Ponadto nawet najdoskonalsze typologie językoznawcze są zawsze jedynie próbą odzwierciedlenia skomplikowanej rzeczywistości pozajęzykowej, w tym przypadku wieloaspektowości, najogólniej rzecz ujmując, ludzkiej psychiki. Autorka musi więc zmierzyć się z wyznaczeniem granic interesującego ją pola znaczeniowego. W uzasadniony – według mnie – sposób Habilitantka na użytek swoich rozważań przyjmuje szerokie rozumienie słownictwa psychologicznego, obejmujące zarówno jednostki językowe o szerokim, jak i wąskim zasięgu funkcjonalnym. Habilitantka doskonale zdaje sobie sprawę z ograniczonych możliwości opisu naukowego, stąd w sposób dojrzały i ostrożny – a to godne pochwały – podkreśla, że książka jest wprawdzie „pierwszą” (s. 16), ale jedynie „(...) próbą opisu i analizy słownictwa psychologicznego obecnego we współczesnej polszczyźnie (...)” (s.9) czy „(...) stanowi przyczynek do podjęcia dalszych, szczegółowych badań nad tą grupą słownictwa” (s. 16). Cenna postawa skromności i pokory wobec materii badawczej współlistnieje z konieczną u badacza ubiegającego o samodzielność naukową właściwą oceną wartości prowadzonych badań i odwagą podejmowania decyzji arbitralnych (por. „(...) zebrany materiał jest reprezentatywny, co pozwoli wskazać tendencje, jakie zachodzą w obrębie słownictwa psychologicznego” (s. 16); „Przy jego wyborze decyzje podejmowałam niekiedy arbitralnie (...)” (s.10). Materiał badawczy z pewnością reprezentatywny (1794 jednostki leksykalne w 1956 znaczeniach) jest również – w mojej recenzenckiej opinii – wyekscerpowany ze źródeł trafnie dobranych, przemyślanych, pozwalających na analizę struktury i semantyki wskazanego pola tematycznego w ujęciu diachronicznym. Dobry punkt wyjścia stanowią opracowania leksykograficzne (*Uniwersalny słownik języka polskiego* pod redakcją Stanisława Dubisza oraz *Słowa, słowa...czy je znasz?* pod redakcją Teresy Smółkowej), weryfikowaniu zaś statusu leksyki służą źródła – jak je określa autorka – „pomocnicze” (s.14), tj. słowniki specjalistyczne (psychologii i lekarski), podręczniki do psychologii czy inne jeszcze wielotomowe słowniki języka polskiego. Wobec precyzji sformułowania celu badań oraz doboru materiału językowego nie dziwią trafne założenia szczegółowe, tj. funkcjonalny opis słownictwa psychologicznego, leksyka specjalistyczna

a potoczna, wyrazy rodzime a zapożyczenia oraz rozwój pola w dziejach polszczyzny. Zasadnie do realizacji szczegółowych zadań badawczych Habilitantka przyjmuje narzędzia teoretyczno-metodologicznie leksykologii, choć w opisie sięga też po założenia semantyki strukturalistycznej i stylistyki funkcjonalnej. Jako doświadczony leksykolog docenia rolę relacji język a rzeczywistość pozajęzykowa i w interesujący czytelniczo sposób szkicuje historię psychologii.

Przybliżone tu jedynie wartościowo wypadające elementy (tj. cel badań, metodologia, materiał językowy) oceny wraz z konsekwentnie prowadzonym postępowaniem badawczym znajdują swój wyraz w autorskiej koncepcji konstrukcji monografii naukowej. Struktura jej obejmuje, poza częściami obudowującymi (tj. Wstępem, Zakończeniem, Bibliografią, Wykazem skrótów i oznaczeń, Spisem tabel, Aneksiem i Streszczeniem w języku angielskim), trzy rozdziały zasadnicze o charakterze, nazwijmy na razie ogólnie, badawczym. Pierwszy rozdział zawiera charakterystykę funkcjonalno-semantyczną słownictwa psychologicznego, w drugim autorka skupia się na opisie strukturalnym i genetycznym, trzeci zaś poświęca rozwojowi badanego pola tematycznego na tle faktów pozajęzykowych. Rozdziały badawcze nie służą jedynie analizie materiału językowego (stąd powyższe wtrącenie o uogólnieniu), każdy otwiera bowiem Wprowadzenie na temat teorii i metody, zamyka natomiast synteza w formie podsumowującego Omówienia zjawisk. Szanuję koncepcję autorki i właściwie z nią nie dyskutuję (choć – według mnie – na przykład kategoria „polszczyzna ogólna” jako sformułowanie tytułowe powinna stanowić przedmiot ustaleń już we Wstępie), zważywszy na inne walory jej naukowego warsztatu. Habilitantka w każdym z kolejnych rozdziałów potwierdza swoje umiejętności twórczego naukowo myślenia, analizy materiału językowego oraz wartościowej poznawczo i naukowo syntezy. Skrupulatnym i pogłębionym analizom jakościowym towarzyszą badania ilościowe (por. zestawienia liczbowe i procentowe w 22 tabelach). Przyjęta w rozdziale pierwszym koncepcja opisu grup znaczeniowych według porządku funkcjonalnego (por. USJP) jest oczywiście jedną z możliwych, równie dobrze można było przyjąć porządek odwrotny. Jednak Habilitantka przekonuje mnie jako recenzenta do zaproponowanej analizy funkcjonalno-semantycznej w świetle potwierdzenia nacechowanego (profesjonalno-naukowego, starannego, potocznego, ekspresywnego czy chronologicznego) charakteru słownictwa psychologicznego na tle niewielkiego udziału leksyki nienacechowanej. Okazuje się ponadto, że taki model postępowania badawczego satysfakcjonuje także w zakresie wniosków na temat grup znaczeniowych. Czytelnik otrzymuje odpowiedź na pytanie o klasy znaczeniowe reprezentatywne w danym rejestrze polszczyzny. Tytułem przykładu podajmy, że dominująca kategoria słownictwa

profesjonalno-naukowego obejmuje nazwy związane z przedmiotem zainteresowań psychologii oraz działalnością zawodową psychologów, np. nazwy zaburzeń i chorób, koncepcji psychologicznych, nazwy osób chorych, a słownictwo potoczne i ekspresywne określa zwłaszcza niedostatki intelektu człowieka, procesy i stany psychiczne oraz choroby.

Równie wartościowy poznawczo i merytorycznie jest rozdział drugi prezentowanej monografii. Rzetelne, drobiazgowo analizy (por. morfologiczne, etymologiczne, gramatyki połączeń wyrazowych) dowodzą strukturalnego i genetycznego zróżnicowania badanego pola tematycznego. Wewnętrzne zróżnicowanie dokumentują najliczniejsze połączenia wyrazowe, w kolejności zaś wyrazy rodzime oraz nieco rzadsze zapożyczenia zewnętrzne. Analiza strukturalno-genetyczna jest prowadzona – a to cenne – nie w sposób autonomiczny, lecz w związku z klasyfikacją funkcjonalną i semantyczną. Badania Habilitantki w solidny, naukowy sposób potwierdzają dominację wyrazów rodzimych w leksyce współnoodmianowej, zapożyczeń w sferze profesjonalno-naukowej oraz niejednorodność stylistyczną połączeń wyrazowych. Siatka semantyczna nałożona na strukturę pola przynosi również szereg ciekawych spostrzeżeń. Przykładem niech będzie wniosek na temat dominacji słownictwa rodzimego w kategorii nazw osób związanych z psychologią oraz w grupie nazw osób chorych i zaburzonych psychicznie. Nie można też nie wspomnieć o interesującym opisie warstwy zapożyczeń (por. np. dominacja galicyzmów) na tle faktów pozajęzykowych, zwłaszcza na tle kształtowania się psychologii jako dyscypliny naukowej, oraz mechanizmów derywacyjnych na tle technik słowotwórczych w polskim systemie morfologicznym w ogóle.

Trudno też sobie wyobrazić ocenianą monografię bez rozdziału trzeciego, bardzo cennego naukowo i poznawczo. Przyjęta tu diachroniczna perspektywa opisu dobrze służy ukazaniu procesu kształtowania się współczesnego słownictwa psychologicznego. Materiał badawczy autorka ujmuje według klucza chronologicznego od XIX wieku (i wcześniej) do przełomu XX i XXI wieku, choć punktem wyjścia analizy czyni, co oczywiste, słownictwo współczesne. Bardzo dobre rozwiązanie techniczne stanowi Aneks prezentujący żywot poszczególnych wyrazów i połączeń wyrazowych według wyodrębnionych cezur czasowych. Na pochwałę zasługuje też fakt, że w każdym przedziale czasowym do opisu pola tematycznego psychologia zastosowanie znajdują kwalifikacje funkcjonalno-semantyczne oraz strukturalno-genetyczne. Wszechstronne analizy zarówno jakościowe, jak i dane liczbowe, procentowe potwierdzają systematyczny rozwój słownictwa psychologicznego w polszczyźnie omawianych okresów wraz z rozwojem psychologii jako nauki. Kolejne etapy rozwoju psychologii znajdują swoje odbicie na płaszczyźnie semantycznej, funkcjonalnej oraz strukturalno-genetycznej. Potwierdza się m.in. uwarunkowana pozajęzykowo

reprezentatywność odmiennych kategorii znaczeniowych w danym przedziale czasowym, np. w polszczyźnie XIX-wiecznej są to określenia głównie związane z psychiką człowieka, zaś w polszczyźnie współczesnej dominują nazwy koncepcji psychologicznych, określenia zaburzeń i chorób psychicznych oraz z pola terapii. Z kolei na podstawie opisu funkcjonalno-chronologicznego dokumentuje się rozwój słownictwa psychologicznego od wczesnego rejestru nienacechowanego, potocznego, starannego do profesjonalnego w najnowszej polszczyźnie. Ujęcie genetyczno-chronologiczne pozwala śledzić losy zapożyczeń: od istotnego początkowo udziału zapożyczeń francuskich, z greki i łaciny, przez wpływy niemieckie i zgodny z najnowszymi tendencjami wyraźny przyrost zapożyczeń angielskich oraz hybryd językowych. Procesy derywacyjne oparte są m.in. na wczesnej typowości kategorii nazw cech abstrakcyjnych, rzeczowników odczasownikowych, przez formacje z charakterystycznymi sufiksami *-izm/-yzm*, *-ik/-yk* do najnowszych derywatów z sufiksem *-ka* oraz wstecznych. Przedstawione tu jedynie w skrócie rezultaty badawcze na pewno cenne dla lingwistów mogą też zainteresować przedstawicieli nauk społecznych, choćby środowisko psychologów, psychoterapeutów itp.

Lektura książki potwierdza w pełni ukształtowany warsztat dr Adrianny W. Seniów jako naukowca, oparty m.in. na umiejętności dostrzegania istotnych (ale i trudnych) pól badawczych, jasnych kryteriach doboru materiału językowego, konsekwencji (ale nie hermetyczności) teoretyczno-metodologicznej, skrupulatności analizy, interpretacji, wartości poznawczej syntezy językoznawczej, prowadzącej do ważnych merytorycznie wniosków. W rezultacie walorów warsztatowych powstała monografia, która stanowi – w mojej ocenie – ukoronowanie dotychczasowego dorobku naukowo-badawczego Habilitantki i słusznie została przez Nią przedstawiona jako osiągnięcie naukowe.

Niewątpliwie książka dr Adrianny W. Seniów wypełnia lukę w badaniach nad strukturą znaczeniową i genetyczną pola leksykalnego psychologia i tym samym w istotny sposób przyczynia się do rozwoju dyscypliny językoznawstwa. Powstała monografia cenna merytorycznie, której wartości dodają trafnie wskazane przez autorkę perspektywy badawcze, utwierdzające mnie w przekonaniu o harmonijnym rozwoju naukowym Habilitantki w przyszłości.

Na podstawie przedstawionej oceny stwierdzam, że monografia Adrianny Seniów pt. *Słownictwo psychologiczne we współczesnej polszczyźnie ogólnej*, Uniwersytet Szczeciński, Rozprawy i Studia T. (MXXXIV) 960, Szczecin 2017, strony 324 spełnia wymogi osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r.

o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.) (znowelizowanej w 2011 roku).

2. Ocena pozostałego opublikowanego dorobku naukowego Habilitantki

Ważna część dorobku publikacyjnego Habilitantki sytuuje się w nurcie badawczym stylistyki językoznawczej ze szczególnym uwzględnieniem stylu artystycznego. Metody i narzędzia badawcze tego działu lingwistyki autorka z powodzeniem stosuje już na początku swej drogi naukowej w artykułach (2008 i 2009 rok), poświęconych analizie językowo-stylistycznej kreacji świata przedstawionego (bohaterów powstania styczniowego oraz bohaterów dziecięcych) w prozie Elizy Orzeszkowej. Mechanizmy językowej kreacji świata dzieci (por. artykuł z 2010 roku) stanowią także przedmiot dociekań badaczki na materiale wybranych nowel innego wielkiego twórcy pozytywistycznego, tj. Bolesława Prusa. Badania porównawcze prowadzą do istotnych merytorycznie wniosków na temat różnic języka i stylu wybranych twórców pozytywistycznych oraz gatunkowych uwarunkowań językowo-stylistycznej kreacji świata przedstawionego. Z kolei realizacja ciekawego pomysłu zestawienia dwóch wersji drukowanych *Granicy* (2014) zaowocowała analizą relacji: język – konwencje powieściowe – ewolucja cech osobniczego stylu Zofii Nałkowskiej.

Wyróżnić warto też grupę artykułów opartych wprawdzie na teoretyczno-metodologicznych podstawach stylistyki językoznawczej, ale wzbogaconych o ujęcia lingwistyki kulturowej, językoznawstwa aksjologicznego oraz semantyki kognitywnej. Tu mieszczą się ciekawe poznawczo i wartościowe merytorycznie szkice na temat stereotypu mężczyzny (2011), językowo-stylistycznych wykładników wartościowania postaci (2011) oraz pola leksykalno-semantycznego barw (2010, 2016), powstałe na bazie stylu artystycznego Elizy Orzeszkowej. Z czasem autorka pogłębia i rozszerza badania nad kategorią znaczeniową barw, ich leksykalnymi wykładnikami, semantyką i funkcjami w tekście poetyckim. W efekcie powstaje spójny cykl publikacji na temat osobliwości stylu Juliana Tuwima, do których wyróżniania upoważniają badaczkę zastosowane metody językoznawstwa statystycznego. Szkice w kolejności poświęcone barwie złotej (2012), polu czerwieni (2013), polu bieli (2013, 2015) stanowią uzupełnienie badań literaturoznawczych, wypełniają w istotny sposób lukę w lingwistycznych badaniach nad językiem i stylem Juliana Tuwima. Dzięki badaniom stylistyczno-językowym m.in. dr Adrianny W. Seniów w potwierdzony naukowo sposób można mówić o Julianie Tuwimie jako twórcy świadomym wartości języka (konwencji, nowatorskiego jej przełamania, kulturowych kontekstów itp.)

w poetyckim obrazowaniu. Jeśli chodzi o styl artystyczny Juliana Tuwima, to warto dodać, że *Habilitantka* nie ogranicza się tylko do analizy i syntezy wskazanego pola barw. Inne jeszcze kategorie znaczeniowe, tj. kwiaty (2011) czy transport (2016), stanowią przedmiot wykraczającej poza stylistykę – a to godne podkreślenia – analizy kulturowej, będącej przyczynkiem do rekonstrukcji Tuwimowskiej koncepcji świata i człowieka.

We wskazanym nurcie stylistyki językoznawczej sytuuje się również monografia autorska pt. *Językowa kreacja świata kobiet w wybranych powieściach Elizy Orzeszkowej*, Szczecin 2011, ss. 323, stanowiąca zmodyfikowaną (por. Autoreferat, s. 15) wersję rozprawy doktorskiej. W momencie wyboru przez dr Adriannę W. Seniów twórczości Elizy Orzeszkowej za przedmiot dociekań stylistyczno-językowych nie brakowało już badań literaturoznawców, a i językoznawcy coraz częściej wypowiadali się na temat języka i stylu pisarki. Na pochwałę zasługuje jednak fakt, że *Habilitantka* trafnie rozpoznała dotąd nieopisane przez językoznawców pole językowej kreacji świata kobiet w powieściach Elizy Orzeszkowej. Wartość celu monografii tkwi także w tym, że analiza językowej kreacji postaci w ogóle (w tym kobiety) była wówczas rzadkim przedmiotem rozważań badaczy stylu artystycznego. Kolejny istotny walor książki stanowi przemyślany i uzasadniony (por. *Marta, Niziny, Cham, Nad Niemnem*) dobór bogatego materiału egzemplifikacyjnego (około 4 tysięcy cytatów). Kompozycja monografii z świadomie przyjętą przez badaczkę „regułą symetryczności” (s. 22) trzech analitycznych rozdziałów sprawdza się w zestawieniu: środek artystycznego wyrazu a obrazowanie świata kobiet. Wnikliwe analizy i syntezę stylistyczno-językową obudowują konieczne rozważania historyczno-kulturowe dotyczące m.in. roli kobiet w społeczeństwie dziewiętnastowiecznym. W świetle wybiórczo jedynie przywołanych walorów merytorycznych monografii, nadto rezultatów badawczych (m.in. językowa kreacja kobiet a poglądy pisarki, autorska świadomość i celowość mechanizmów kreacji, typowość postaci) *Habilitantkę* śmiało można uznać za rzetelną badaczkę języka artystycznego. Wymieniona monografia autorska oraz inne wzmiankowane artykuły stanowią istotny wkład w rozwój badań nad językiem i stylem Elizy Orzeszkowej, który został także doceniony i nagrodzony przez Szczecińskie Towarzystwo Naukowe medalem *Amicus Scientiae et Veritatis*.

Poza stylistyką językoznawczą dr Adrianna W. Seniów w swoich pracach naukowych sięga po narzędzia opisu leksykologicznego. Zainteresowania leksykologiczne (zwłaszcza diachroniczne) *Habilitantki* kształtowały się już na etapie pracy magisterskiej, do której w nawiązaniu powstały artykuły poświęcone losom rzeczowników z przyrostkiem *-ość* w polszczyźnie historycznej (zob. 2003 i 2004 rok), i są kontynuowane w Jej najnowszych

publikacjach. Tu zwracają uwagę skrupulatne badania stabilności lub ewolucji semantycznej na przestrzeni wieków przymiotników *barwny, bezbarwny, kolorowy* (2014) oraz losów XIX-wiecznych nazw strojów kobiecych (2014). Ciekawe ujęcie, scalające niejako obydwie paradygmaty metodologiczne stylistyki i leksykologii, proponuje Habilitantka w szkicu obejmującym losy grupy czasownikowych derywatów odzwierzęcych w polszczyźnie oraz funkcje tychże w języku poetyckim Juliana Tuwima (2016). Z czasem w krąg swoich zainteresowań leksykologicznych autorka włącza pole słownictwa psychologicznego (2016). Na solidnych podstawach leksykograficznych badaczka formułuje wnioski na temat życia wyrazu *afekt* (2016), z kolei analiza leksykalno-stylistycznych wykładników *głupoty* (w druku) na materiale XIX-wiecznego tekstu naukowego z zakresu psychologii pozwala Jej formułować ważne wnioski na temat kształtowania się języka polskiej psychologii. Pogłębiana przez wiele lat wiedza teoretyczno-metodologiczna, doświadczenie badawcze z zakresu leksykologii i semantyki, zwłaszcza losów wyrazów w dziejach polszczyzny, znalazło swój wartościowy merytorycznie wyraz w monograficznym opracowaniu słownictwa psychologicznego, wskazanym przez Habilitantkę jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu ustawy.

3. Inna aktywność naukowo-badawcza Habilitantki

Oceniona aktywność publikacyjna Habilitantki nie wyczerpuje Jej działań naukowo-badawczych. Wśród innych form warto przywołać zintensyfikowane od 2010 roku działania konferencyjne z referatami: przed doktoratem 4 konferencje, po doktoracie zaś 14 konferencji; dominują wprawdzie ogólnopolskie w krajowych ośrodkach akademickich (zob. Kraków, Łódź, Gdańsk, Szczecin), ale jest też wyjazd zagraniczny (por. konferencja pt. *Animalistički frazemi u slavenskim jezicima*, Zagrzeb). Sprawność organizacyjna Habilitantki znajduje swój wyraz w członkostwie w Komitecie organizacyjnym sympozjum językoznawczego *Od dawnej do współczesnej polszczyzny* (2011) oraz cyklicznej konferencji *Język literatury pięknej w perspektywie dawnej i współczesnej* (2013 – 2016). Dobrze dopełnienie aktywności Habilitantki stanowi również członkostwo w organizacjach i towarzystwach naukowych – w Towarzystwie Miłośników Języka Polskiego, Szczecińskim Towarzystwie Naukowym oraz Stowarzyszeniu im. Stefana Żeromskiego.

Wartość działań Habilitantki jako naukowca została zauważona przez władze Uniwersytetu Szczecińskiego, o czym świadczy przyznana Jej w 2012 roku Nagroda Indywidualna Rektora US za osiągnięcia naukowe.

III. Ocena pozostałych obszarów aktywności zawodowej Habilitantki

1. Osiągnięcia dydaktyczne i popularyzatorskie

Dorobek dydaktyczny dr Adrianny W. Seniów ma solidne podstawy teoretyczne i praktyczne. Wynika zarówno z doświadczenia nauczyciela szkolnego, jak i akademickiego; doświadczenia zdobywanego w sumie od 17 lat, w dydaktyce zaś uniwersyteckiej od 8 lat. Na podkreślenie zasługuje zwłaszcza powierzenie Habilitantce odpowiedzialnej funkcji promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Darii Kupidury, przygotowującej dysertację pt. *Leksyka ludzi morza na podstawie gawęd Eugeniusza Wasilewskiego*. W działalności dydaktycznej Pani Doktor zwraca uwagę różnorodność form prowadzonych przez Nią zajęć dydaktycznych (wykłady, laboratoria, konwersatoria, seminaria licencjackie, opieka nad praktykantami), bogactwo wręcz przedmiotów nauczania (m.in. leksyka tematyczna w języku i kulturze w ujęciu diachronicznym, język i styl tekstów folklorystycznych, dydaktyka literatury i języka polskiego, podstawy stylistyki praktycznej, redagowanie tekstów naukowych i użytkowych, wstęp do językoznawstwa, językowo-kulturowe aspekty przekładu, emisja głosu) na różnych kierunkach studiów (por. filologia polska, historia, kulturoznawstwo, dziennikarstwo, skandynawistyka – studia norweskie, filologia o specjalności: angielska, germańska, romańska), wypromowanie 13 absolwentów studiów licencjackich, funkcja recenzenta prac licencjackich oraz magisterskich. Tak różnorodna praca dydaktyczna budzi wielkie uznanie w dobie ewaluacji procesu dydaktycznego, obszernej jego dokumentacji, efektów kształcenia itd., wymaga bowiem szczególnego poświęcenia, skrupulatności i pasji nauczania, której – jak widać – nie brakuje Habilitantce. Osobno warto odnotować Jej zaangażowanie w proces umiędzynarodowienia dydaktyki (por. wykłady dla studentów slawistyki pt: *Problemas de la coloristica y la los colores en la obra del poeta polaco Julian Tuwim (Funkcje barw w twórczości polskiego poety Juliana Tuwima)* w ramach współpracy z Uniwersytetem w Granadzie, umowy międzynarodowe, m.in. o wymianie pracowników naukowych z Uniwersytetem w Sztokholmie w ramach programu Erasmus, wymianie studentów i pracowników naukowych z Uniwersytetem w Granadzie). Działania i osiągnięcia dydaktyczne Pani Doktor zostały docenione już w okresie Jej pracy na stanowisku nauczyciela języka polskiego w formie Nagrody Dyrektora, Nagrody Prezydenta Szczecina oraz Nagrody Kuratora Oświaty. Natomiast w 2016 roku otrzymała szczególnie ważne dla nauczyciela odznaczenie – Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Solidną wiedzę lingwistyczną i niewątpliwy talent pedagoga dr Adrianna W. Seniów potrafi znakomicie wykorzystać nie tylko w dydaktyce uniwersyteckiej, ale także na rzecz środowiska pozaakademickiego miasta i regionu w licznych działaniach popularyzatorskich, eksperckich lub konkursowych (zob. np. członek kapituły konkursu „Podaj dalej – moja przygoda z EFS”, członek jury konkursu „Bolesław Prus – w setną rocznicę śmierci pisarza”). Adresatami wykładów, odczytów w ramach działań zwykle cyklicznych (por. Tydzień Kultury Języka Polskiego, Olimpiada Literatury i Języka Polskiego, Zachodniopomorski Festiwal Nauki, Wszechnica Polonistyczna, Dni Humanisty, Dyktando Uniwersyteckie, Dni Uniwersytetu Szczecińskiego) są nauczyciele oraz uczniowie różnych typów szkół. Dodać warto, że dr Adrianna W. Seniów nie ogranicza się tylko do aktywności odczytowej, nierzadko bowiem jest pomysłodawczynią, organizatorem, koordynatorem różnych form popularyzowania nauki oraz autorką artykułów popularnonaukowych (zob. *Język młodzieży wobec kultury popularnej*, 2012; *Kilka uwag o tym, jak napisać tekst użytkowy*, 2013; *Pieśni patriotyczne jako odzwierciedlenie historii i kultury Polski*, 2013) lub naukowych, pisanych jednak z myślą o dydaktyce szkolnej (zob. *Metoda analizy stylistyczno-językowej jako sposób odczytania utworów Elizy Orzeszkowej w szkole ponadgimnazjalnej*, 2011).

1. Aktywność organizacyjna

Trzeba przyznać, że ten obszar aktywności zawodowej Habilitantki aż z nawiązką spełnia ustawowe wymogi. Sprawność organizacyjna i osiągnięcia dydaktyczne dr Adrianny W. Seniów znalazły swój wyraz w dwukrotnym wyborze Jej na wymagające wielu walorów charakteru stanowisko prodziekana: ds. kształcenia i studiów stacjonarnych (2012-2016) oraz ds. kształcenia (kadencja od 2016 roku). W strukturach wydziałowych pełniła też funkcję Przewodniczącej Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Prężność organizacyjna Habilitantki zaznacza się również na forum ogólnouczelnianym jako członka Senatu US, członka, obecnie przewodniczącej, Senackiej Komisji Kształcenia, członka Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej oraz członka Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Jeśli dodamy do tego kierownictwo czterech edycji studiów podyplomowych: Logopedia i terapia pedagogiczna, członkostwo w glottodydaktycznej komisji egzaminacyjnej oraz w Kierunkowym Zespole ds. Jakości Kształcenia i wielkie zaangażowanie w proces uruchamiania nowych kierunków studiów, oczywiste staje się dwukrotne uhonorowanie Habilitantki Nagrodą Indywidualną Rektora US za osiągnięcia organizacyjne.

Dorobek naukowo-badawczy, w tym publikacyjny, dr Adrianny W. Seniów rozwija się intensywnie po uzyskaniu stopnia doktora. Wyniki badań Habilitantki są wartościowe dla stylistyki językoznawczej, zwłaszcza w obszarze badań nad językiem i stylem artystycznym, w których potrafi wykorzystać inne jeszcze teorie i metody, np. lingwistyki kulturowej, językoznawstwa aksjologicznego czy statystycznego. Najpoważniejsze jednak osiągnięcie naukowe Habilitantki, tj. monografia na temat słownictwa psychologicznego, wynika z Jej systematycznie rozwijanych i pogłębianych zainteresowań leksykologicznych. Habilitantka jest niewątpliwie konsekwentnym leksykologiem diachronicznym, ale otwartym na opisy w nurcie semantyki oraz stylistyki. W tym zakresie przyczynia się znacząco do rozwoju polskich badań językoznawczych. Aktywność naukowa dr Adrianny W. Seniów, zwłaszcza oceniona wysoko monografia autorska, ale też pozostały dorobek naukowo-badawczy, spełnia wymogi aktów ustawowych i wykonawczych i upoważnia Ją do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Na wyróżnienie zasługują także osiągnięcia dydaktyczno-popularyzatorskie i szczególnie aktywność organizacyjna Pani Doktor. Biorąc pod uwagę wszystkie sfery działalności zawodowej dr Adrianny W. Seniów sędzę, że Habilitantka zasługuje na uznanie Jej samodzielności jako pracownika naukowo-badawczego i dydaktycznego.

Konkluzja. Dorobek naukowy, dydaktyczny oraz organizacyjny dr Adrianny W. Seniów oceniam pozytywnie i na tej podstawie popieram do Komisji Habilitacyjnej, a za jej pośrednictwem do Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego, wniosek dr Adrianny W. Seniów w postępowaniu o nadanie Jej stopnia doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

Bydgoszcz, 12 kwietnia 2017 r.